

*Pectoribus propriis, alienaque pectora nactæ
Exclamant, pallentque animæ, jussæque recedunt*
140 *Sicut multa prius de te miracula produunt,
Cum terram, cælumque inter suspensa tenentur,
Obstricto per te quia nil permittitur hosti.
At nunc tu dominum meritis, pietate parentem,*

157. Hi sex versus obscuri sunt, et videtur aliquid deesse ad sensum. Sermo, ut arbitrator, est de illis, qui cum Christo resurrexerunt, et qui contra in æternis pœnis sunt relictii; vel potius de obsessis a dæmone, qui per gratiam Christi e cordibus hominum pellitur, et aliquando etiam justorum corpora obsidet, ab iisque in nomine Christi jussus recedit. Vide Paulinum, Natal. xi S. Felicis vers. 250 seqq.

A *Imperio facilem, vivendi lège magistrum,
145 Edictisque parem, quæ lex tibi condita sancit,
Victorem, lætumque pares mihi Constantinum.
Hoc melius factu terris nihil ante dedisti,
148 Nec dabis, exæquent utinam sua pignora patrem!*

145. Elogium simile Constantini Juvencus in fine libr. iv Historiæ Evangelicæ adornavit.

145. *Lex tibi condita*, h. e., a te condita.

147. Imitatio Horatii, l. iv, od. 2, de Cæsare Augusto: *Quo nihil majus, meliusve terris — Fata donavere, bonique Divi: — Nec dabunt, quamvis redeant in aurum — Tempora priscum.*

TRIUMPHUS CHRISTI HEROICUS.

*Cum faber astrorum mortis pateretur acerbum
In cruce supplicium, sese non posse dolores
Ferre Creatoris mundus clamabat, et astra:
Ignivomi solis lumen nox abstulit atra:*
5 *Contremuit tellus, scopuli, rupesque dehiscunt.
Et quid opus multis? lugebant cuncta creata.
Rex cæli ut Christus Phlegethontis rēna subivit,
Princeps regali Pluto prospexit ab aula,
Ad sua dum sensit concurrere limina Christum:*
10 *o socii, exclamat, jam tempus sumere tela,
Quandoquidem hic, sanie perfusus membra, pro-*
[pinquat,
*Prædaturus opes nostras, umbrasque animasque.
Scandite tecta alacres, hostemque a limite telis
Arcete objectis, multa et compage serarum.*
15 *Regalem interea nos hic tutabimur armis
Objcibus crebris, et duris vectibus aulam.
Agmine facto illi summa ad fastigia currunt,
Vocibus horronis et tecta et mœnia complent.
Ecce autem Christus per tetra silentia rupit*
20 *Lumine sidereo, claraque in luce refulsit.
Heus agile, umbrarum proceres, attollite portas,
Portarumque seras, et magnos demite vectes.
Quid miseri audetis contra capere arma Tonan-*
[tem?
Hic ego rex vester, frustra est obsistere regi.
25 *Hæc ubi dixisset, subitus pavor occupat omnes,
Turmatim effugiunt, ululatus aera complent.
Nec mora, cum sonitu postes cecidere solutis*

B *Cardinibus, magnamque dedit collapsa ruinam
Janua, et admittunt concussa palatia Christum.*
30 *Obstupuit prior ipse Charon, seque abdit in ulva,
Et canis obstupuit claudens tria Cerberus ora,
Gorgones, Harpiæque tremunt, pavet ipsa Me-*
[gæra,
*Tisiphone, Alecto, percussæ luce molesta,
Ultrices Diræ, Furivæ, Parcæque sorores.*
35 *Et quid multa? silent gemitus, tormenta, dolores.
Quo simul ingreditur Christus, tremere omnia*
[circum.
*Sed gaudent animæ sanctæ, manesque piorum.
Primus Adam ante alios palmas ad sidera lætus
Extulit, et Dominum devota est voce precatus;*
40 *Expectate venis miseris, o sancte Redemptor,
Da requiem, finemque malis, fer ad astra re-*
[demptos:
*Sic pater Abramus, puer Isaacus, atque Jacobus
Procedunt alacres, juxta formosus Ioseph,
Et Moses sanctus, et vita insignis Aaron,*
45 *Et Josue invictus, reliqui regesque ducesque,
Et patriæ vindex Machabæus origine Judas,
Inde alii patres, fama super æthera noti.
Candidus ille chorus Christum reverenter adorat.
Regius ante alios vates, notissima proles*
50 *Stirpis Jessæ, citharam tangebatur eburno
Pectine, et ad numeros una omnes voce precati
Dulce melos pangunt concordii carmine vates.
Ante alios juvenis, qui Christum nuper ad undas*

De hoc carmine, post Juvencum a Poelmanno D cui etiam favet Ecclesia in secundo nocturno sabbati sancti, hunc psalmum recitans cum antiphona ex hoc vers. 7.

Vers. 7. Veteres poetas christianos phrases gentiliū sæpe usurpasse, et ad fabulas interdum respexisse, etiam cum de sanctissimis religionis nostræ mysteriis verba facerent, ostendi in not. ad Dracont. l. ii, vers. 559, et in Addendis pag. 467.

21. Ex psalmo xxiii, 7: *Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portæ æternales, et introibit rex gloriæ.* Quod tamen alii intelligunt de principibus, et portis cæli. Lorinus pro expositione hujus auctoris plures allegat veteres, recentisque interpretes:

22. Emendo: *Portarumque seras* pro *Portarum seras*, ut editum erat. Prima enim in *seras* brevis est, et brevis effertur supra, vers. 14, et infra, vers. 96.

35. Hæc opinio fuit plurium veterum Patrum, die resurrectionis dominicæ pœnas damnatorum mitigatas fuisse, ut fuse exposui in not. ad Dræcottium, libr. ii, vers. 528, et in Addend. pag. 467.

40. Ex Virgilio, l. vi, vers. 687: *Venisti tandem, tuaque expectata parenti — Vicit iter durum pietas!*

- Tinzerat, hic latis concentibus agnifer ibat :*
- 55 *Salve, Erebi victor, domitor salve inclita mortis,
Destructor scelerum, salve, o fortissime vindex
Amisæ vitæ, salve, o spes una salutis,
Aspice plasma tuum, sancte, et venerande Creator,
Et post tot gemitus nos duc ad regna polorum.*
- 60 *Tum Christus verbis animas affatur amicis :
Ponite corde metum, tristes secludite curas :
Ipse, ubi tempus erit, vos ad mea regna redacam.
Hæc dicens, fractis portarum molibus intrat
Horrendi Diis regnum : quem protinus inde*
- 65 *Extractum, vinelle, et carcere frænato opaco.
Horrendum ille tonans, nequicquam palpitat artus,
Immordetque seras, indignaturque teneri.
At Dens, ille Stygis domitor, Phlegæthonte re-*
[licto,
- 70 *Hinc redit a tumultu redivivus, pervigil ipsum
Miles ubi clausum studio servabat inani.
Quos tremor attonitos sic fecerat, ut neque dictis
Auderent contra, aut sumptis insurgere telis.
Sed Solymam ingressi magnis terroribus urbem,*
- 75 *Surrexisse aiunt magno cum robore Christum.
Interea sese vitæ reparator amicia,
Discipulisque suis redivivum præbuit, et post
Quadraginta dies cælestia regna revisit.
Quem mox venturum rursus expectamus ab alto,*
- 80 *Arbiter ut justa cunctis det præmia lance.
Rex ergo noster Christus super omnia regnat.*
- Intulit Elysio raptos de carcere patres.*
- 85 *Et veluti quondam belli statuere trophæa
Magnanimi Graium proceres, regeque Latini :
Sic Christus statuit celebris victricia pugna*
- 90 *Arcubus attritis, telis, laqueis, pedicisque.
Hinc alia Mortis de stipite pendet imago,
Pallida, cæca, ferox, elinguis, frigore torpens,
Dentibus excussis, et truncis naribus ora
Horrida commonstrans, et hiantia guttura late.*
- 95 *Fronde alia inferni dirupti janua pendet,
Postibus attritis, cum cardinibusque, serisque.
Fronde alia ira Dei, et sibi mens male conscia*
[pendent,
- 100 *Dilaniata modis miseris, extinctaque prorsus.
Tandem sordifluus vultus de elipte mundus,
Plenus dissidiis, et multo crimine pendet,
Et variæ pompæ, et crudella facta tyrannum.
Hos hominum Christus sacros absorbulli hostes,*
- 105 *Ut neque jam possint ultra damnare fideles.
His equidem tentare datum, sed vincere nostrum est.
Id quoque per Christum, cuius victoria nostra est.*
- 108 *Cum Patre, qui æternum sancto cum Flamme reg-*
[nat.

54. *Agnifer*, nomen novum, sed ad similitudinem nominum formatum. Respicit auctor verba Joannis Baptistæ, *Eccæ Agnus Dei*, etc., et imagines ejusdem Joannis, qui cum agno solet representari.

72. A numero singulari *miles* transit ad pluralem *quos* : quia revera *miles* pro multis positum est.

80. *Iusta lance* ex dictis ad l. II, v. 230 Historiæ Evangelicæ Juveni.

81. Poellmannus ad marginem indicat ea, de quibus in his versibus mentio fit, ut ad hunc versum *Trophæum* ; ad v. 86, *Cruc* ; ad vers. 89, *Pluto* ; ad vers. 91, *Mors* ; ad vers. 95, *Infernus* ; ad v. 97, *Mala conscientia, et ira Dei* ; ad vers. 99, *Chirographum* ;

ad vers. 101, *Mundus* ; ad vers. 104, *Victoria Christi*.

87. *Hujus*, crucis, aut Christi hostes.

91. Corrigendum videtur *alto*.

100. *Forte Dilaniata modis miseris* : sed bene etiam est *miseris*.

101. *Sordifluus*, ut *lucifluus* apud Juvenem, l. III, v. 293.

106. Hunc argumentum peti potest, *carmen* hoc antiquum esse, et eo tempore factum, quo persecutiones contra christianos cessaverant, et pax Ecclesiæ sub Constantino redita fuerat, ut canit Juvenecus in fine Historiæ Evangelicæ.

P. OPTATIANUS PORPHYRIUS.

(Ex edit. Ch. Arnoldi in optimo codice Pauli Velseri Norimbergæ 1692 excusa.)

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

Viro illustri et nobili HENRICO RANZOVIO, regis Daniæ in Cimbrica Chersoneso produci.

Amvlt, credo, Ulysses Ithacam, quam per tot annorum, terra marique exantlata ærumnas, sustinuit repetere, patria enim erat. Sed ludus ille tamen merus et nugæ, præ his quæ patriæ desiderio Porphyrius intè motibus est. Carmina dico, patientiæ miserimæ, temeritatis pene incredibilis, certe, quod constet, nullius ante se exempli : quibus quod reditam impetravit exsul, satis eo superque penarum expendisse, nec inimicis quidem irridiam ultra debere videtur. Nam nulla crux unquam conferenda cum hac cruce, præ qua cordatus aliquis rædite inclamavit, Exsiliium, ut Philoxenus ille olim Latumias, ne Dionysii versibus aures præbere cogeretur : O mora, o poena, iteret, quisquis a limine inspiciat. Indignum vero visum, tam improbi laboris opus latere diutius, et auctori tantarum vigiliarum lucubrationem, posterum incuria perire. Itaque unico fœli codice, eoque sat multis